Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT EN DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN EN ARMOEDEBESTRIJDING, CULTUUR EN GELIJKE KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: **- voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, wat betreft het verenigings- en organisatieregister**
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Het Digitaliseringsdecreet van 23 juni 2023 voegde een nieuwe afdeling II in binnen Hoofdstuk II van het e-govdecreet, dewelke de juridische basis vormt voor de oprichting van het verenigingsregister. Twee jaar na de eerste operationalisering blijkt dat deze decretale verankering ontoereikend is om de werking van het verenigingsregister en de interactie met het verenigingsloket juridisch sluitend te onderbouwen. Daarom wijzigt het voorliggende voorontwerp van decreet het e-govdecreet met als doel het juridisch kader van zowel het verenigingsloket als het verenigingsregister te versterken. Het voorontwerp verduidelijkt de functie van het verenigingsloket door de rol van gegevensmediator formeel in te voeren als een overheidsinstantie die verenigingen in staat stelt hun eigen gegevens te registreren en te beheren in het verenigingsregister, zonder dat er een onderliggende dienstverleningsrelatie vereist is. Daarnaast wordt de in het decreet gebruikte terminologie aangepast: de term '*afdeling*', die tot verwarring kon leiden, wordt vervangen door het meer neutrale begrip *subvereniging'.* Tot slot worden drempels voor gegevensdeling weggenomen door te voorzien in de vrijwillige aansluiting van koepelverenigingen op het verenigingsregister, en de mogelijkheid voor gegevensinitiatoren zonder eigen technische infrastructuur om onder voorwaarden gebruik te maken van het platform van de gegevensmediator.

Een andere reeks bepalingen betreft de introductie van een nieuw juridisch kader voor het organisatieregister. De huidige juridische basis uit artikel II.5 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 volstaat immers niet langer voor een vlotte en juridisch correcte werking van het organisatieregister, dat sinds de introductie van deze juridische basis in 2019 verder werd uitgebouwd en geoperationaliseerd. Vooreerst worden via het voorontwerp van decreet de essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens in het organisatieregister op een heldere manier verankerd. Daarnaast wordt in de nieuw in te voegen bepalingen op een heldere manier uiteengezet wie verantwoordelijk is voor de coördinatie, de aanmaak, de instandhouding, en het gebruik van de gegevensbron, alsook welke gegevens op welke manier – en voor welke doeleinden – geregistreerd worden, ter beschikking worden gesteld en worden gepubliceerd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit voorontwerp van decreet kadert in het beleidsveld Digitalisering binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie enerzijds, en het beleidsveld Cultuur binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media anderzijds.

Het dossier speelt in op volgende beleidsdoelstellingen:

- Het Regeerakkoord 2024-2029:
  Essentieel is de verdere uitbouw van het Verenigingsloket, met aandacht voor de toegankelijkheid van dit platform, zodat zo veel mogelijk verenigingen er gebruik van kunnen maken (regeerakkoord p. 182).

- De beleidsnota Digitalisering en interne dienstverlening Vlaamse overheid: Facilities, vastgoed, documentbeheer (2024-2029):
  Data zijn cruciaal voor een slimme en empathische overheid. Digitaal Vlaanderen zet in op het verhogen van de interoperabiliteit en datamaturiteit van overheden in Vlaanderen. Dit omvat het identificeren, ontgrendelen en linken van data voor de digitale transformatie van Vlaanderen, en het bieden van betrouwbare basisregisters (beleidsnota Digitalisering en interne dienstverlening Vlaamse overheid p. 7)
  Gezien kwalitatieve data onmisbaar zijn voor zowel proactieve dienstverlening als datagedreven beleid is het essentieel over betrouwbare, kwalitatieve gegevensbronnen en basisregisters te beschikken die vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar zijn (beleidsnota Digitalisering en interne dienstverlening Vlaamse overheid p. 21).

- De beleidsnota Cultuur (2024-2029):
  Na de succesvolle lancering van het Verenigingsloket begin 2024 zet ik in de komende regeerperiode de nodige stappen om het loket te doen groeien en er een volwaardig en matuur platform van te maken. Als een van de vier hoofd-e-loketten in het kader van de hoofdlokettenstrategie van de Vlaamse overheid is het mijn ambitie om er voor de verenigingen de overkoepelende en voornaamste toegangspoort van te maken tot overheidsdienstverlening op alle niveaus. Het Verenigingsloket moet nóg gebruiksvriendelijker en toegankelijker worden voor alle verenigingen. We zetten de komende jaren dus volop in op het toevoegen en verbeteren van de functionaliteiten van het platform (beleidsnota Cultuur p.14).

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaand voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2026/69 van 17/03/2026.

Het voorontwerp werd besproken binnen de juridische werkgroep, ressorterend onder het stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid, op 16 januari 2026. Deze werkgroep bestaat uit juristen en DPO's van alle beleidsdomeinen alsook van de lokale en provinciale overheden.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 20/03/2026.

Het akkoord van de minister van Begroting is niet vereist.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het voorontwerp van decreet voorziet in de verduidelijking en versterking van het juridische kader voor zowel het verenigings- als organisatieregister. Daarvoor wordt het decreet van 18 juli betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer gewijzigd.

- Wijzigingen m.b.t. het verenigingsregister

Op heden bepaalt het e-govdecreet dat gegevens in het verenigingsregister geregistreerd worden via 'gegevensinitiatoren', die decentraal instaan voor het aanleveren van data aan het verenigingsregister. In de praktijk is het echter ook mogelijk voor verenigingen om hun eigen verenigingsdata te beheren en te registreren via het verenigingsloket. Dit scenario, waarbij verenigingen via het verenigingsloket 'rechtstreeks' gegevens invoeren en aanpassen in het verenigingsregister is momenteel niet decretaal beschreven. Om deze lacune op te lossen, en om de toevoer van gegevens in het register af te stemmen op de realiteit van gegevensbeheer en op de beoogde datagovernance, wordt via dit voorontwerp van decreet de rol van "gegevensmediator" geïntroduceerd. Het gaat om een overheidsinstantie die een platform beheert dat verenigingen toelaat om, met een "beperkte" controle en in overleg met de entiteit die het verenigingsregister beheert, "rechtstreeks" een of meer gegevens in het verenigingsregister, vermeld in artikel 4, te registreren (in de praktijk het 'verenigingsloket', beheerd door het departement Cultuur, Jeugd en Media). Het grote verschil met de rol van "gegevensinitiator" is de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de gegevens. In tegenstelling tot gegevensinitiatoren, heeft de gegevensmediator immers geen dienstverleningsrelatie met de betrokken verenigingen, waarbinnen zij de verenigingsgegevens inhoudelijk kan valideren. Bijgevolg kan zij bij de "rechtstreekse" registratie enkel terugvallen op technische en procesmatige maatregelen om een kwaliteitsvolle gegevenstoevoer te garanderen, en blijft de vereniging zélf verantwoordelijk voor de juistheid van verstrekte gegevens.

Ook op terminologisch vlak is er nood aan een verduidelijking van het decretale kader. In de praktijk blijkt immers verwarring te bestaan over het begrip 'afdeling'. De huidige bepalingen van het e-govdecreet definiëren 'afdeling' als "een onderdeel van een koepelorganisatie om redenen van interne operationele werking". Hiermee wordt gedoeld op een entiteit die naar de buitenwereld toe (overheden, andere verenigingen, enz.) opereert als een vereniging maar die intrinsiek onderdeel uitmaakt van een vereniging met rechtspersoonlijkheid en die opereert binnen de handelingsbevoegdheid die ze heeft gekregen van die vereniging. In het kader van de analyses voor het implementeren van deze onderverdeling in het verenigingsloket en -register werd duidelijk dat het gebruik van het begrip 'afdeling' veel vragen oproept. In de praktijk wordt de term 'afdeling' namelijk vaak gebruikt met een andere invulling (vb. om te verwijzen naar een feitelijke vereniging die op grond van haar specifieke verbondenheid met hetzij een andere feitelijke vereniging hetzij een rechtspersoon beschouwd kan worden als een afdeling daarvan, of een vorm van lidmaatschap van de ene bij de andere vereniging). Deze complexiteit kan niet genegeerd worden aangezien een verkeerde interpretatie van dit concept een ingrijpende impact kan hebben op de betrokken verenigingen. Zo brengt de kwalificatie als 'afdeling' (in de zin van het e-govdecreet) met zich mee dat handelingen van de entiteit aan de koepelorganisatie kunnen worden toegewezen. Gezien de verwarring die de term 'afdeling' kan oproepen, wordt ervoor gekozen om voor deze verenigingsvorm een nieuw en ondubbelzinnig begrip te introduceren binnen de Vlaamse regelgeving (dat vrij is van bestaande connotaties en interpretaties): 'subvereniging'. In dat kader wordt binnen het e-govdecreet het begrip 'afdeling' overal vervangen door het begrip 'subvereniging'. Bijkomend voorziet het voorontwerp van decreet in de mogelijkheid om in de toekomst ook 'andere relaties' tussen verenigingen te registeren in het verenigingsregister, naast de koepelvereniging en subverenigingen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan samenwerkingsverbanden tussen verenigingen ("werkt

samen met", "is gerelateerd aan"). Dit geeft bijkomende inzichten, relevant voor instanties die in interactie staan met deze verenigingen.

Tot slot voegt het voorontwerp van decreet een aantal technische wijzigingen door die het eenvoudiger moeten maken voor koepelverenigingen en andere gegevensinitiatoren om gegevens te registreren in het verenigingsregister. Zo wordt voor gegevensinitiatoren, die zelf niet over de nodige infrastructuur beschikken, voorzien in de mogelijkheid om hun gegevens te bezorgen via het platform van de gegevensmediator. Daarnaast wordt bijkomend de mogelijkheid voorzien voor koepelverenigingen om, als zij dat willen, vrijwillig aan te sluiten op het verenigingsregister (tot hiertoe bestond deze mogelijkheid enkel als de Vlaamse Regering het uitwisselen van gegevens verplicht zou opleggen aan deze actoren).

- Wijzigingen m.b.t. het organisatieregister

Op dit ogenblik wordt het organisatieregister geregeld door artikel II.5 van het Bestuursdecreet Deze juridische grondslag is echter relatief beperkt en volstaat niet langer voor een vlotte en juridisch correcte werking van het organisatieregister. Zo ontbreekt een duidelijke omkadering voor de verwerking van persoonsgegevens in het register en biedt het biedt het huidige kader een onvoldoende duidelijk beeld over a) de entiteit die verantwoordelijk is voor de aanmaak en de instandhouding van het organisatieregister en de terbeschikkingstelling, de veiligheid, de toegang, en het gebruik van de gegevens die in dit register geregistreerd worden; b) de aard van de geregistreerde organisatiegegevens; c) de manier waarop informatie over organisaties in het organisatieregister geregistreerd wordt; en d) de manier waarop gegevens uit het organisatieregister gedeeld en gepubliceerd worden.

Om aan bovenstaande beperkingen tegemoet te komen wordt via dit voorontwerp van decreet een nieuwe juridische grondslag voor het organisatieregister gecreëerd. Daarbij wordt op een heldere manier uiteengezet welke gegevens verwerkt worden, hoe deze worden aangeleverd, wie verantwoordelijk is voor de coördinatie, de aanmaak, instandhouding en het gebruik van de gegevensbron, alsook welke gegevens op welke manier – en voor welke doeleinden – worden ter beschikking gesteld en gepubliceerd. Er wordt daarbij gekozen om deze nieuwe juridische grondslag op te nemen in het e-govdecreet in plaats van het Bestuursdecreet. Het e-govdecreet bevat immers reeds de juridische basis voor een aantal andere gegevensbronnen met basisgegevens: het verenigingsregister, een gegevensbron met rekeningnummers en een gegevensbron met contactge en van gevens van burgers. Het bestaande artikel II.5 van het Bestuursdecreet blijft evenwel behouden aangezien deze de rechtsgrond vormt voor de creatie van andere centrale gegevensbronnen die op heden geen meer uitgebreide decretale grondslag vereisen, zoals het dienstverleningsregister.

- Overige wijzigingen

Tot slot bevat het voorontwerp van decreet ook een technische aanpassing met betrekking tot de protocolverplichting, opgenomen in artikel 8 van het e-govdecreet. Artikel 8, §1, derde lid voorziet op heden immers dat protocollen die worden gesloten op grond van artikel 8 e-govdecreet onmiddellijk worden gepubliceerd op de website van alle partijen die bij de mededeling betrokken zijn. De voorgestelde toevoeging bevestigt dit principe maar verduidelijkt dat protocollen die informatie bevatten die valt onder ede uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur (bijvoorbeeld informatie die afbreuk doet aan de openbare orde en veiligheid) niet hoeven te worden gepubliceerd.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Zie de toelichting bij de artikelen in de memorie van toelichting horend bij dit voorontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggende voorontwerp van decreet versterkt en verduidelijkt de decretale basis van de verenigings- en organisatieregisters en brengt deze in lijn met de feitelijke werking van de registers. Er is daarom geen nieuwe budgettaire impact.

B. ESR-TOETS

Dit onderdeel is niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggende voorontwerp van decreet heeft geen directe weerslag op het personeelsbestand en het personeelsbudget zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemene beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorliggende voorontwerp van decreet heeft geen impact op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring wordt het voorontwerp van decreet voor advies aan de VTC en de SARC voorgelegd. Als voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de principieel goedgekeurde tekst, wordt het advies van de Raad van State ingewonnen.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, wat betreft het verenigings- en organisatieregister;

2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse zaken, Digitalisering en Facilitair Management te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van:
   a) de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 10/4, §1, tweede lid, van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer;
   b) de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC), met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen;

3° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse zaken, Digitalisering en Facilitair Management te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ